

Finansutskottets yttrande

1981/82:4 y

över motioner om åtgärder för att stimulera sparandet

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 2 februari 1982 beslutat bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över motionerna 1981/82:166, 503, 507, 1568 yrkande 7, 1675, 1676, 1685, 1691, 1692, 2024 och 2026 om åtgärder för att stimulera sparandet.

Motionerna

I *motion 166* av Rune Torwald (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande översyn av nuvarande regler för stimulans åt småspararna.

I *motion 503* av Stig Josefson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär översyn av de sparstimulerande reglerna syftande till förenklade och mer generella regler i enlighet med vad som anförts i motionen.

I *motion 507* av Oskar Lindkvist m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till skattemässiga stimulansåtgärder för sparande till bostad.

I *motion 1568* av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs (yrkande 7) – med hänvisning till motiveringen i motion 1981/82:1567 – att riksdagen beslutar att godkänna vad som i motion 1567 anförts om upphävande av skattefond- och aktiefondssparandet och hos regeringen begära åtgärder i enlighet därmed.

I *motion 1675* av Olle Grahn (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående vidgade möjligheter för skattefondssparande i det egna företaget.

I *motion 1676* av Filip Johansson (c) hemställs att riksdagen beslutar begära att regeringen skyndsamt utreder hur ett skattefondssparande skall administreras för de kooperativa företagen i syfte att få ett ställningstagande, då denna fråga behandlas i samband med den aviserade propositionen med anledning av kooperationsutredningens betänkande.

I *motion 1685* av Kjell Mattsson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett skattestimulerat bostadssparande.

I *motion 1691* av Olof Palme m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen beslutar avveckla det s. k. skattesparandet i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen beslutar avskaffa skattereduktionen för aktieutdelning i enlighet med vad som anförts i motionen.

I *motion 1692* av Jan Prytz (m) hemställs att riksdagen beslutar att vinster på premieobligationer upp till ett belopp av 1 000 kr. skall vara skattefria.

I *motion 2024* av Gösta Bohman m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1981/82:2018 –

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyttning av behållningen mellan olika aktiesparfonder utan att skattereduktionen återförs samt om åtgärder för att stimulera till fortsatt sparande efter den femåriga spärrtidens utgång,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag som möjliggör aktiefondsparande även i icke börsnoterade företag,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att placera aktier från andra företag i företagsanknutna aktiesparfonder.

I *motion 2026* av Gösta Bohman m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1981/82:2018 – att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att ett särskilt bostadssparande – bosparkonto – skall inrättas inom ramen för skattesparande.

Utskottet

Samhällsekonomiska utgångspunkter

Sparandet utgör grunden för samhällets kapitalbildning och därmed för den ekonomiska tillväxten. Genom att spara avstår vi för tillfället från att utnyttja det tillgängliga utrymmet för konsumtion i avsikt att skapa ett växande sådant utrymme i framtiden. Sparandet utgör således en av förutsättningarna för en ökande levnadsstandard.

Det totala finansiella sparandet i Sverige sjönk kraftigt under senare hälften av 1970-talet. Detta kommer till uttryck i det växande underskottet i bytesbalansen. Bakom försämringen i totalsparandet sedan mitten av 1970-talet döljer sig en kraftig ökning av det statliga finansiella sparandunderskottet, medan däremot sparandet i den privata sektorn har ökat. Det låga sparandet kommer att skapa svårigheter under mycket lång tid framöver bl. a. på kredit- och kapitalmarknaden. Sparbristen har inneburit att den inhemska efterfrågan hållits på en hög nivå. Efterfrågan har därigenom utvecklats mer expansivt än i omvärlden. I kombination med budgetunderskottets kraftigt likviditetsskapande effekt utgör detta sannolikt en viktig

förklaring till att de svenska företagen höjde sina relativpriser under 1979 och 1980. Det är således nödvändigt att finansiera budgetunderskottet på ett sätt som begränsar likviditetstillväxten i ekonomin till vad som är förenligt med en önskad prisstegringstakt.

I den nyligen publicerade avstämningen av 1980 års långtidsutredning görs utifrån olika målsättningar bedömningar av den finansiella utvecklingen fram t. o. m. 1985 (SOU 1982:14). I ett av de alternativ som utredningen räknat på, alternativ I, anges vilken utveckling som krävs för att nå vissa balansmål och de krav detta ställer på den ekonomiska politiken. I alternativ I antas således full sysselsättning råda i den svenska ekonomin 1985. Vidare antas att vi skall nå balans i utrikesbetalningarna 1990. Man kan om man så vill definiera alternativ I i avstämningen som en ekonomisk utveckling där den svenska ekonomin når fullt kapacitetsutnyttjande utan att bytesbalansunderskottet, dvs. det totala finansiella sparandeunderskottet, försämrans från 1981.

Enligt kalkylerna förutsätts att allmänheten 1985 svarar för en mer än dubbelt så stor andel av budgetunderskottets finansiering som man gjorde 1981. Andelen förutsätts öka från 7–8 % 1981 till ca 20 % 1985. Detta ställer självfallet stora krav på en relativt hög realränta och/eller särskilda skattefavoriserade upplåningsinstrument. Nya former för upplåning från företagen kan också behöva utvecklas. När det gäller upplåningen från hushållen bör denna i huvudsak ske i långfristiga former. Om den sker i kortfristiga former finns det risk att allmänheten kan komma att uppfatta sina fordringar på staten som i det närmaste likvärdiga med pengar, vilket skulle innebära en betydande likvidisering av ekonomin.

För de icke finansiella företagen (industriföretag etc.) antas i alternativ I en snabb investeringsökning ske. Det ställs stora krav på nyemissioner för att företagen skall kunna uppnå en soliditet som är förenlig med den relativt stora investeringsökning som antagits. En måttlig ökning av soliditetsnivån från drygt 27 % 1981 till drygt 29 % 1985 ställer krav på nyemissioner i storleksordningen 4 miljarder kronor per år. Eftersom hushållen äger ungefär hälften av det totala aktiekapitalet skulle det kräva att hushållen svarade för ungefär hälften av nyemissionskapitalet. Det kan i sammanhanget nämnas att aktiefondsparandet tillförde den svenska aktiemarknaden 1,2 miljarder kronor 1981 och att utländska köpare förvärvade svenska aktier för 1,3 miljarder kronor 1981.

Ett högt hushållssparande är enligt utskottets uppfattning nödvändigt för att investeringsbehoven framöver skall kunna tillgodoses liksom för att begränsa budgetunderskottets likvidiserande effekt för den svenska ekonomin. För att detta sparande skall komma till stånd erfordras åtgärder som stimulerar sparandet inom hushållssektorn. Lika viktigt är att detta sparande kommer till stånd i former som gör det möjligt att långsiktigt slussa över kapitalmedlen till de behövande sektorerna. Sparandet bör också i möjli-

gaste mån ha den formen att andelen riskvilligt kapital i näringslivet kan öka och bidra till en nödvändig förstärkning av näringslivets soliditet.

Åtgärder för att stimulera hushållssparandet

När det nuvarande skattesparandet infördes uppställdes tre mål för detta. För det första skulle spararen få en avkastning efter skatt som var positiv med hänsyn tagen till inflationen. För det andra skulle det stimulera till ett ökat totalt hushållssparande. För det tredje skulle sparmedlen vara långsiktigt bundna och i görligaste mån kanaliseras på ett sådant sätt att kapitalbildningen inom näringslivet stimulerades.

Med anledning av att systemet nu funnits i drygt tre år kan det finnas skäl att närmare studera hur systemet fungerat i förhållande till de uppställda målen.

I proposition 1977/78:165 om värdesäkert lönsparande beräknades den nominella årliga avkastningen på skattesparandet, med en 20 procentig skattereduktion, bli ca 3 1/2 procentenheter över högsta bankränta. Räknat på samma sätt på 1981 års förhållanden skulle det innebära en nominell avkastning i storleksordningen 16–17 %. Konsumentprisuppgången under loppet av 1981 beräknas till 9,7 %. I och med att ränteavkastningen på skattesparkontona är skattefri skulle således reala nettoavkastningen uppgå till drygt 6 %. Räknat på förhållandena under 1980 blev avkastningen betydligt lägre men fortfarande positiv.

Motsvarande beräkningar för skattefondkontona ger väsentligt högre realvärdeökning eftersom skattereduktionen är högre och kursuppgången på andelarna under 1980 och 1981 vida har överstigit bankräntan.

Kravet att systemet skall ge en positiv real avkastning efter skatt synes således ha blivit väl tillgodosett.

Vad gäller kravet att systemet skall stimulera till ökat hushållssparande kan konstateras att antalet skattesparkonton i bank i februari 1982 var drygt 708 000. Ökningen var 102 000 under 1981 mot 94 000 under 1980. Antalet fondkonton ökade med drygt 231 000 under 1981 och uppgick i februari 1982 till närmare 400 000. Därtill kommer ca 51 000 konton i företagsanknutna fonder. Totalt uppgick således antalet konton i februari 1982 till drygt 1,1 miljoner. Det bör nämnas att en person kan delta i flera sparformer samtidigt. Den månatliga avsättningen för varje person är emellertid maximerad till 600 kr. varav på skattesparkonto högst 400 kr.

Exklusive räntor och värdeökning ökade behållningen på sparkontona med 3,5 miljarder kronor under 1981, varav närmare 1,3 miljarder kronor i aktiefonderna. I februari 1982 sattes totalt närmare 330 milj. kr. in på de olika skattesparkontona. Om sparandet skulle fortsätta i den takten hela 1982 skulle totala behållningen 1982 öka med närmare 4 miljarder kronor, varav 1,9 miljarder kronor i aktiesparfonder. De totala avsättningarna till kontona har ökat månad för månad. För sparkontona tycks emellertid

ökningstakten ha stagnerat sedan kulmen nåddes i mars 1981. Dämpningen synes ha skett till förmån för det aktiefondanknutna sparandet.

Det kan således konstateras att skattesparsystemet fått ett kraftigt gensvar hos hushållen. Mellan vart fjärde och vart femte hushåll deltar i någon form av skattesparande.

En viktig fråga är i vilken utsträckning detta sparande är ett nysparande eller består av överflyttning från sparande i andra former. Det är av naturliga skäl svårt att göra sådana mätningar.

När propositionen 1977/78:165 om värdesäkert lönsparande behandlades av utskottet våren 1978 föreslog utskottet att en särskild expertgrupp skulle tillsättas för att följa och analysera det föreslagna lönsparsystemet. Med tanke på systemets komplexitet och på den osäkerhet som rådde i vissa avseenden beträffande systemets effekter ansågs det vara av yttersta vikt att en noggrann uppföljning skedde av hur sparformerna verkade och hur sparandet utvecklades. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I de direktiv som departementschefen gav den föreslagna expertgruppen angavs att det i gruppens uppgifter borde ingå inte enbart att studera det införda sparsystemets utveckling utan också att analysera effekterna på övriga sparformer och på hushållssparandet som helhet. Effekterna på sparkvotens utveckling borde bl. a. belysas. I anslutning härtill borde de till sparsystemet knutna finansieringseffekterna utredas, bl. a. konsekvenserna för näringslivets försörjning med riskvilligt kapital. I uppgifterna ingick också att föreslå de ändringar i sparsystemet som uppföljningen gav anledning till liksom att föreslå de åtgärder som kan behövas för att få sparmedlen för de olika sparåren att stå kvar i systemet även efter den femåriga periodens utgång.

Lönspardelegationen tillsattes i september 1978. Delegationen publicerade i januari 1982 en undersökning som utförts av statistiska centralbyrån på delegationens uppdrag. I uppdraget ingick att undersöka skattespararnas resp. icke-skattespararnas socio-ekonomiska profil, dvs. ålder, civilstånd, inkomst etc. samt att jämföra skillnader i förmögenhetsförändring mellan skattesparare och icke-skattesparare.

Kartläggningen bygger på data från de av SCB årligen genomförda inkomstfördelningsundersökningarna och gäller tidsperioden 1978 och 1979. Undersökningen omfattar således inte den kraftiga expansion av skattefondsparandet som inträffade i början av 1981.

Kartläggningen visar att skattesparhushållen vid årsskiftet 1978/79 hade en högre inkomst än andra hushåll och att de innehade större förmögenhetstillgångar än icke skattesparare. Undersökningen tyder på att skattesparandet var vanligast bland sådana hushåll som traditionellt har en hög sparbenägenhet. Det framgår vidare av undersökningen att skattesparhushållen under 1979 hade ett betydande finansiellt sparande, dvs. de ökade sin finansiella förmögenhet. Övriga hushålls finansiella förmögenhet minskade

under samma period. En orsak bland flera till denna skillnad i förmögenhetsförändring kan enligt lönspardelegationen förmodas vara att skattesparsystemet har framkallat ett nysparande hos hushållen. Men även andra faktorer anges som förklaring. Bl. a. kan man anta att hushåll med mer utpräglat sparbetende i första hand attraherades av skattesparsystemet när detta infördes.

Av en s. k. omnibusundersökning i SCB-regi våren 1981 framgår att om skattesparandet skulle upphöra skulle hälften av hushållen spara lika mycket ändå. En tredjedel av hushållen skulle spara en del och låta resten gå till löpande utgifter. En rimlig bedömning av dessa svar skulle ge vid handen att ungefär en tredjedel av sparandet i systemet är stimulerat av skattesparandet. Dessa undersökningar kan enligt utskottet tolkas så att skattesparandet har bidragit till att hålla uppe hushållens totala sparande.

En central fråga då skattesparsystemet skulle införas var hur stora de statsfinansiella kostnaderna skulle bli för systemet. I utskottets betänkande FiU 1977/78:37 redovisades olika kalkyler för hur stor andel nysparande av det totala sparandet i systemet som behövdes för att man skall få ett nettotillskott av sparande för samhället som helhet. Enligt beräkningar i propositionen 1977/78:165 skulle det räcka med 20 % nysparande, medan riksrevisionsverket (RRV) i sitt remissyttrande hade angett att det krävdes ett nysparande av mer än 37 % för att systemet skulle ge positivt resultat. Utskottet tog inte närmare ställning till vilka beräkningsmetoder som var riktiga eller vilka antaganden som var rimliga utan konstaterade endast att det rådde en viss osäkerhet beträffande de statsfinansiella kostnaderna för systemet.

Sedan skattereduktionen höjdes för sparande i aktiesparfond har sparandet i denna form ökat kraftigt. Hushållen har således valt att i ökad utsträckning placera sitt sparande i ett risksparande, vilket utskottet ser som den största framgången med skattesparsystemet. Aktiemarknaden har genom aktiefondsparandet tillförts ett kraftigt ökat riskvilligt kapital från hushållen. Tillskottet under 1982 väntas, som utskottet redovisat i det föregående, uppgå till minst 1,9 miljarder kronor. Hushållen skulle därigenom tillföra aktiemarknaden det nytillskott av kapital som motsvarar deras andel av totala aktiestocken. Genom årliga tillskott i denna storleksordning skapas den nödvändiga finansiella förutsättningen för den investeringstillväxt som utskottet ser som nödvändig för att på sikt stärka den svenska industrins konkurrenskraft.

Utskottet konstaterar således att även den tredje av de målsättningar som ställdes upp för skattesparandet, nämligen att det skulle bidra till att förse näringslivet med riskvilligt kapital, har uppfyllts.

Fråga om avveckling av skattesparandet

I motionerna 1691 av Olof Palme m. fl. (s) och 1568 yrkande 7 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att skattesparandet och skattefondsparandet skall avvecklas. Som motiv härför anges i motion 1691 att skattesparandet inte stimulerar till nysparande, att det urholkar statsinkomsterna, att det finns osunda inslag i aktiefondsparandet och att skattesparandet är orättvist.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Det kan inte hävdas att hela det sparande som sker i skattesparsystemet skulle vara ett nysparande. Det kan aldrig undvikas att omfördelningar sker mellan olika sparformer. Enligt utskottets mening finns det å andra sidan inte fog för påståendena att sparandet i skattesparsystemet enbart skulle vara konsekvensen av en omdisponering av sparmedel. De undersökningar utskottet redovisat i det föregående visar att ett nysparande skett bland skattespararna. Det är emellertid svårt att mäta hur stor denna andel är.

När det gäller att beräkna kostnaderna för systemet kan som framgått av det föregående olika metoder och antaganden användas. Enligt utskottets mening bör under alla förhållanden de räntor som genereras och som är bundna på kontona betraktas som ett sparande. Med ett sådant betraktelsesätt torde de kostnader som anges i motion 1691 vara betydligt överskattade. Utskottet förutsätter att lönspardelegationen som har att pröva frågan om kostnaderna för systemet beaktar de erfarenheter och de undersökningsresultat som framkommit, när man prövar frågan om stimulansåtgärdernas framtida storlek och former efter den första femårsperiodens utgång.

I motion 1691 hävdas att det finns vissa osunda inslag i aktiefondsparandet. Bl. a. åsyftas att vissa anställda fått lån, som under de första åren är ränte- och amorteringsfria, från det egna företaget för att köpa andelar i företagsanknutna aktiefonder. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att det i proposition 1981/82:95 om låneförbudet i aktiebolagslagen föreslås vissa begränsningar vad gäller storleken på det belopp som den anställde får låna. Vidare är frågan hur dessa förmåner skall betraktas skatterättsligt under övervägande inom regeringskansliet.

Beträffande påståendena att skattesparandet är orättvist vill utskottet anknyta till vad utskottet redovisat inledningsvis i detta yttrande. Behovet att öka hushållssparandet är stort. Hushållens förväntade andel av kapitaltillskottet till aktiemarknaden har med utgångspunkt i långtidsutredningens kalkyler beräknats vara av storleksordningen 2–3 miljarder kronor. Likaså är det nödvändigt med hushållens medverkan för att finansiera budgetunderskottet. Det är emellertid inte rimligt att förvänta sig att alla hushåll skall kunna ta på sig en lika stor andel av det erforderliga sparandet. Kravet måste enligt utskottet ställas högre på de ekonomiskt sett bättre ställda hushållen. Det är därigenom ofrånkomligt att de åtgärder som behöver vidtas i syfte att stimulera hushållssparandet också kommer dessa hushåll till del. Med vad

utskottet nu anfört avstyrker utskottet bifall till motionerna 1568 yrkande 7 och 1691.

Fråga om utvidgning av skattesparandet

I motionerna 2024 och 2026 av Gösta Bohman m. fl. (m) föreslås vissa utvidgningar av skattesparandet. Motionärerna föreslår att behållningen på aktiefonder skall kunna flyttas från en aktiefond till en annan utan att skattereduktionen återförs. Vidare anser motionärerna att ett bostadssparande bör inrättas inom ramen för skattesparandet.

Utskottet delar den principiella inställning till skattesparandet som kommer till uttryck i den socialdemokratiska partimotionen 1691. Skattesparandet bör enligt utskottets mening avvecklas snarast möjligt. Utskottet avstyrker därför alla förslag till utvidgningar av systemet.

I motion 2024 av Gösta Bohman m. fl. (m) yrkas vidare att aktiefondsparandet görs möjligt även i icke börsnoterade företag. Detta yrkande kan enligt utskottet anses vara tillgodosett genom de förslag som regeringen har lagt fram i proposition 116 om ändring i aktiefondslagen. I propositionen föreslås att högst 10 % av aktiefonders och aktiesparfonders medel skall få placeras i aktier och andra slags värdepapper som ges ut av icke börsnoterade företag. Dispenser skall kunna ges upp till 25 % för ett eller ett par onoterade papper och en högre andel om flera papper inbegripes.

I motion 1675 av Olle Grahn (fp) anförs att det av många skulle uppfattas som rättvist om även anställda i mindre och medelstora företag som inte är börsnoterade kunde få möjlighet att spara i det egna företagets aktier med samma skatteförmåner som i skattefondsparandet. Enligt utskottets mening kan yrkandet i motionen anses vara tillgodosett genom förslagen i proposition 116 om ändring i aktiefondslagen. De anställda vid små och medelstora företag skall kunna bilda aktiesparfonder med viss placeringsriktning på det egna företagets aktier. Motionen bör enligt utskottet därför avstyrkas.

Vad gäller yrkandet 3 i motion 2024 av Gösta Bohman m. fl. om rätt att placera aktier även för andra företag i företagsanknutna aktiesparfonder berörs denna fråga i proposition 116. Finansutskottet har yttrat sig över denna proposition till näringsutskottet (FiU 1981/82:5y).

I motion 1676 av Filip Johansson (c) begärs att anställda i olika företagsformer skall ges likvärdig rätt att med skattestimulans kunna medverka till kapitaluppbyggnaden i det företag man är anställd i. Genom s. k. B-insatser – som kooperationsutredningen föreslår – kan andra än medlemmar (t. ex. de anställda) bidra med kapital till de kooperativa företagen. Motionären hemställer att regeringen skyndsamt utreder hur ett skattefondsparande skall administreras för de kooperativa företagen.

Den fråga motionären tar upp torde komma upp i samband med behandlingen av kooperationsutredningens förslag. Det bör nämnas att vissa möjligheter till aktiesparande i kooperativa företag också öppnas genom den utvidgning av aktiefondsparandet till icke börsnoterade företag som föreslagits i proposition 1981/82:116. Utskottet föreslår därför att motion 1676 i nuvarande läge avstyrks.

Fråga om vidgade skatteavdrag vid annat sparande

I en rad motioner föreslås utvidgade eller nya skatteavdrag vid sparande.

I motion 166 av Runc Torwald (c) föreslås att sparavdraget vid taxeringen höjs så att de motsvarar avkastningen på ett basbelopp. Förslaget innebär att nuvarande avdrag skulle fördubblas.

I motion 507 av Oskar Lindkvist m. fl. (s) begärs ett skattepremierat bosparande som direkt syftar till att underlätta nyinvesteringar i bostadssektorn.

I motionerna 503 av Stig Josefson m. fl. (c) och 1685 av Kjell Mattsson m. fl. (c) föreslås att avsättningen till vissa slag av sparkonton skall vara helt eller delvis avdragsgill vid beskattning. Enligt motion 1685 skall uttag få ske utan att beloppet återförs till beskattning, om sparandet används för köp av bostad.

Som utskottet anfört i det föregående skall lönspardelegationen inte enbart studera skattesparsystemets utveckling utan också analysera effekterna för övriga sparformer och för hushållssparandet som helhet. Delegationen skall föreslå de förändringar som uppföljningen ger anledning till. Utskottet anser det inte lämpligt att nu, innan lönspardelegationens utvärdering och ställningstagande föreligger, föreslå ändringar i nuvarande system eller att nya sparstimulerande åtgärder införs. Det gäller också frågan om särskild premiering av bostadssparande. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 166, 503, 507 och 1685. Beträffande motion 503 vill utskottet därutöver anföra att de frågor som berörs i motionen kommer att behandlas av utredningen om progressiv utgiftsbeskattning (B 1981:04).

I motion 1692 av Jan Prytz (m) föreslås att vinster på premieobligationer upp till ett belopp av 1 000 kr. skall vara skattefria.

Utredningsarbete pågår i riksbanken rörande möjligheterna att placera en större del statsobligationer hos hushållen genom att bilda särskilda obligationsfonder. Den i motionen väckta frågan om ytterligare skattestimulans för sparande i premieobligationer hör enligt utskottets mening nära samman med frågan om i vilka former och på vilka villkor andelar i dessa obligationsfonder skall kunna placeras.

Utskottet förutsätter att riksgäldskontoret följer utvecklingen på premieobligationsmarknaden och att kontoret tar initiativ till de åtgärder som visar

sig påkallade med anledning därav. Utskottet är därför inte berett tillstyrka motion 1692.

Stockholm den 13 april 1982

På finansutskottets vägnar
ERIC ENLUND

Närvarande: Eric Enlund (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Lars Tobisson (m), Rolf Rämgård (c), Paul Jansson (s), Arne Gadd (s), Bo Siegbahn (m), Per-Axel Nilsson (s), Karl-Anders Petersson (c), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Mona S:t Cyr (m), andre vice talmannen Thorsten Larsson (c), Hans Lindblad (fp) och Karin Flodström (s).

Avvikande meningar

1. Kjell-Olof Feldt, Paul Jansson, Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Roland Sundgren, Christer Nilsson och Karin Flodström (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "*Samhällsekonomiska utgångspunkter*" och på s. 8 slutar med "och 1691" bort ha följande lydelse:

Sparandet i det svenska samhället måste öka kraftigt under 1980-talet om vi skall kunna komma till rätta med de stora obalanserna i ekonomin.

Större delen av sparandeunderskottet finns inom den offentliga sektorn. Men även hushållens sparande är för lågt. Inom ramen för den totala sparandebristen finns ett speciellt slags underskott, nämligen bristen på riskvilligt kapital för industrins utbyggnad.

Slutsatsen är given. Ansträngningarna under 1980-talet måste i betydande utsträckning inriktas på att förbättra statsfinanserna, öka det totala sparandet och tillgodose industrins behov av riskvilligt kapital.

Skattesparandet

Den första borgerliga trepartiregeringen införde 1978 ett nytt, skattepremierat sparande, det s. k. skattesparandet. Sparandet kan ske dels på bank (skattesparkonton), dels i särskilda aktiesparfonder (skattefondkonton).

Skattelättnaden i systemet medges i form av avdrag från den slutliga skatten, sparskattereduktion, med viss procent av de belopp som under inkomståret satts in på skattesparkonto eller skattefondkonto. Skattefondkontot är ett uppsamlingskonto för medel som successivt omvandlas till andelar i speciella aktiesparfonder.

Enligt de ursprungliga reglerna medgavs skattereduktion med 20 procent av ett sparat belopp av högst 4 800 kr. per år. Reglerna för sparande på skattefondkonto har sedermera ändrats. Fr. o. m. 1981 medges avdrag med 30 procent av högst 7 200 kr. Vidare öppnades för drygt ett år sedan möjlighet för anställda i ett företag eller inom en koncern att spara i en aktiesparfond som uteslutande placerar sparandet i värdepapper i det egna företaget eller koncernen. En förmån utöver skattereduktionen är att avkastningen av sparandet är helt skattefri. En förutsättning för skattelättnaderna är att sparandet binds i fem år utöver sparåret.

Socialdemokraterna motsatte sig införandet av skattesparandet och har yrkat avslag på de utvidgningar som har genomförts. I en partimotion (1980/81:2062) med anledning av regeringens besparingsproposition våren 1981 yrkades att skattesparandet skulle avskaffas. I en partimotion 1981/82:1691 yrkar socialdemokraterna ånyo att skattesparandet skall avskaffas.

Skattesparandet och sparandets utveckling

Syftet med skattesparandet var enligt det ursprungliga regeringsförslaget att öka det totala sparandet i ekonomin. Socialdemokraterna ifrågasatte då om systemet verkligen skulle komma att få denna effekt.

Det är nu möjligt att konstatera att dessa farhågor besannats. Sparkvoten¹ i hela ekonomin har under de första fyra åren halverats i förhållande till den nivå på ca 15 procent som gällde från början av 1960-talet till 1976. Under 1981 och 1982 reduceras sparkvoten ytterligare till en nivå av drygt 5 procent.

Ser man till *hushållens* sparande som andel av de disponibla inkomsterna så minskar detta markant under 1981 och 1982, dvs. under de år då skattesparandet och i synnerhet skattefondsparandet ökat i omfattning.

Dessa omständigheter pekar på att andelen nysparande inom ramen för skattesparandet utöver det sparande som ändå skulle ha kommit till stånd är mycket begränsat. Den absoluta merparten av insättningarna på skattespar- resp. skattefondkonton torde utgöras av överföringar från andra konton. Detta bekräftas också av den s. k. omnibusundersökning i SCB regi våren 1981 som genomförts på initiativ av sparbankerna och som visar att om skattesparandet skulle upphöra hälften av hushållen skulle spara lika mycket ändå. En tredjedel av hushållen skulle spara en del och låta resten gå till löpande utgifter. En för systemet mycket positiv bedömning av dessa svar är att endast omkring en tredjedel av sparandet i systemet skulle vara stimulerat av skattelättnaderna. Denna omständighet är av stor betydelse för att bedöma de effektiva kostnaderna för dessa sparstimulanser.

¹ Nettosparkvoten.

Lönspardelegationen har sedan lång tid tillbaka i uppdrag att bl. a. göra en utvärdering av skattesparandets effekter på nysparandet. I februari 1982 publicerade delegationen en undersökning som utförts av statistiska centralbyrån på delegationens uppdrag. I uppdraget ingick att undersöka skattespararnas resp. icke-skattespararnas socio-ekonomiska profil dvs. ålder, civilstånd, inkomst etc. samt att jämföra skillnader i förmögenhetsförändring mellan skattesparare och icke-skattesparare.

Kartläggningen bygger på data från de av SCB årligen genomförda inkomstfördelningsundersökningarna och gäller tidsperioden 1978 och 1979. Undersökningen avser således ett tämligen föråldrat material och omfattar inte den kraftiga expansion av skattefondsparandet som inträffade i början av 1981.

Kartläggningen bekräftar emellertid de invändningar beträffande skattesparandets förmåga att stimulera till verkligt nysparande med en rimlig fördelningsmässig profil som framförts från socialdemokratiskt håll. Den visar nämligen att skattesparhushållen vid årsskiftet 1978/79 hade en högre inkomst än andra hushåll och att de innehade större förmögenhetstillgångar än icke skattesparare. Undersökningen tyder på att skattesparandet var vanligast bland sådana hushåll som traditionellt har en hög sparbenägenhet. Det framgår vidare av undersökningen att skattesparhushållen under 1979 hade ett betydande finansiellt sparande, dvs. de ökade sin finansiella förmögenhet. Övriga hushålls finansiella förmögenhet minskade under samma period.

I sin argumentation för skattefondsparandet har regeringen under senare tid hävdat att det för att bedöma nyttan av systemet inte är avgörande huruvida en nettospareffekt uppnås. Det väsentliga anges numera vara att systemet bidrar till att ge ett tillskott av riskkapital. Denna omsvängning i argumentationen är i och för sig anmärkningsvärd. Utskottet bestrider inte på något sätt behovet av ytterligare riskvilligt kapital. Men enligt utskottets mening finns det lämpligare och för samhället billigare metoder att åstadkomma detta än genom skattesparandet.

Därtill kommer att inte ens denna senaste argumentation för systemet har stöd i verkligheten. Detta framgår av den närmare analys av in- och utflödet av kapital till börsbolagen, som gjorts av en för LO och SAP gemensam arbetsgrupp. Denna sammanfattar sina resultat på följande sätt:

Låt oss till slut sammanställa alla siffrorna från 1981 och deras fördelning på olika typer av företag.

Också utdelningarna kan fördelas mellan produktionsföretag och transaktionsföretag.

Det totala in- och utflödet av pengar till och från resp. sektor framgår av tabellen.

Tabell. Nettoutflödet från börsföretagssektorn i Sverige 1981, Mkr

	Produktions- företag	Transaktions- företag	Summa
Nyemission	+ 957	+ 508	+ 1 465
Introduktioner	+ 8	+ 705	+ 713
Utbetalningar i samb. med uppköp	- 824	- 45	- 869
	141	1 168	1 309
Utdelningar	- 1 988	- 526	- 2 514
	- 1 847	+ 642	- 1 205

Att utdelningarna från börsföretagen kan överstiga ägartillskotten är måhända inte så förvånande. Det är emellertid intressant att så även är fallet ett år som 1981 med de rekordstora nyemissioner som då gjordes. Än mera intressant är emellertid fördelningen mellan de producerande företagen och andra. Medan produktionsföretagen 1981 netto betalade ut nära 1,9 miljarder kr. tillfördes transaktionsföretagen genom aktiemarknaden över 600 Mkr. netto.

Ser man utdelningssummorna som ett mått på respektive sektors relativa storlek utgör produktionsföretagen ca fyra femtedelar av börsföretagen. Mot denna bakgrund blir det än mera oroande att de producerande företagen endast tillförts 141 Mkr. eller 11 procent av de 1 309 Mkr., som netto tillskjutits i nytt ägarkapital på den svenska börsen 1981. Ty det är genom produktion och inte genom transaktioner av olika slag som den svenska ekonomin kan komma på fötter.

Trots att börsen under 1981 tillfördes inte mindre än 1,3 miljarder kr. via aktiesparfonderna har nettotillförseln av riskvilligt kapital till produktionsföretagen således varit utomordentligt begränsad. Därtill kommer att analyser av hushållens riskvilliga sparande i form av aktieköp pekar på att dessa under 1980 och 1981 minskat i stället för att öka.

Kostnaderna för skattesparandet

Det otillfredsställande resultatet i fråga om hushållens nysparande och ökningen av tillförseln av riskkapital måste givetvis ställas i relation till de statsfinansiella kostnaderna.

Vid utgången av februari 1982 var till skattesparandet anslutna drygt 708 600 skattesparkonton, drygt 397 450 skattefondkonton och ca 50 850 konton i företagsanknutna aktiesparfonder. Antalet konton uppgick alltså totalt till 1 156 900.

Behållningen på kontona var vid samma tid sammanlagt drygt 8,8 miljarder kr., fördelade med 6,9 miljarder kr. på skattesparkonton, 1,7 miljarder kr. på skattefondkonton och 212 milj. kr. på företagsanknutna

konton. Insättningarna under 1981 på dessa konton uppgick till 2,2 miljarder kr., 1 100 milj. kr. resp. 175 milj. kr.

Insättningarna under år 1981, om sammanlagt drygt 3 miljarder kr., innebär för budgetåret 1982/83 ett inkomstbortfall för staten (i form av sparskattereduktioner) med ca 800 milj. kr. Inkl. skattefriheten för avkastningen kan insättningarna vid nuvarande diskonto under en dryg femårsperiod beräknas kosta staten drygt 2 miljarder kr. Denna beräkning utgår från en marginalskatt på 60 procent och att skattebefrielsen för räntor kan utnyttjas till 80 procent. Varje insatt hundralapp kostar alltså med dessa förutsättningar staten 65 kr. i minskade inkomster.

Om insättningarna i skattesparandet även i fortsättningen ligger på 1981 års nivå kommer sålunda skattebortfallet för staten årligen att uppgå till drygt 2 miljarder kr. Men, som utskottet återkommer till senare, om man i fullfunktionsstadiet vill stimulera till fortsatt nettotillförsel av sparmedel till systemet, kommer kostnaderna för staten att öka ytterligare.

Osunda inslag i aktiefondsparandet

Den senaste ändringen av reglerna om aktiefondsparande, införandet av företagsanknutna fonder, har fått effekter som med fog kan ifrågasättas. Åtskilliga företag har startat egna aktiesparfonder och erbjuder sina anställda lån på villkor att pengarna sätts in i fonden. Lånen motsvarar ofta den maximala insättning som får göras i systemet, dvs. 600 kr./mån., och är inte sällan räntefria samt under de första åren dessutom amorteringsfria. Dessa transaktioner premieras av staten med en skattereduktion på 2 160 kr. och skattefrihet för avkastningen.

Det kan ifrågasättas om den som amorteringsfritt lånar pengar som sätts in i systemet egentligen har kvalificerat sig för skattereduktion. Skattelättnaden är ju avsedd att vara en premie för ett sparande. Med hänsyn bl. a. till reglerna om beskattningsårets slutenhet och lagstiftningens uttalade syfte ligger det i sakens natur att sparandet skall ha skett under det inkomståret som skattereduktionen hänför sig till. Men den som lånat pengar och under inkomståret inte erlagt någon amortering har ju det året inte gjort någon sparprestation. Ändå medges han skattereduktion. Detta är enligt utskottets mening stötande.

Efter att under lång tid ha åsett hur de företagsanknutna fonderna ökat i antal och omfattning i huvudsak tack vare de räntefria eller subventionerade lånen, har regeringen i prop. 1981/82:95 föreslagit förändringar i reglerna beträffande låneförbudet i aktiebolagslagen. Förslaget innebär att ett begränsat undantag införs från förbudet i aktiebolagslagen mot penninglån i syfte att låntagaren skall förvärva aktier i det långgivande bolaget. Undantaget gäller lån från ett bolag till de anställda. Lånebeloppet begränsas till högst två basbelopp per anställd. Man föreslår vidare att innehav eller förvärv av

andel i en aktiefond eller i en icke företagsanknuten aktiesparfond skall undantas från låneförbudsreglerna.

Utskottet vill i detta sammanhang ansluta sig till motion 2156 av Lennart Andersson m. fl. (s), liksom till den avvikande mening till utskottets yttrande 1981/82:3y som anförts av Paul Jansson (s) m. fl. Såsom där konstateras gäller de invändningar som i partimotionen 1691 anförts mot skattefondsparandet med samma styrka lån för direktförvärv av aktier samt andelar i aktiefonder och vanliga aktiesparfonder. Ett genomförande av de i propositionen föreslagna lagändringarna innebär därtill dels risker för långivarens fordringsägare, dels att möjligheter öppnas för ett bolag att stödja eller driva upp den egna aktiekursen med hjälp av egna medel.

Det ökade antalet skattefondkonton visar ingalunda att hushållen utan konstlade subventioner skulle vara intresserade av att satsa de stora belopp som strömmat till börserna under det senaste året. För det första motsvaras inte kursuppgången av någon jämförbar förbättring av företagets resultat och speglar därför inte en real ekonomisk utveckling. För det andra talar numera seriösa bedömare av börserna om systemet som ett kedjebrevssystem, där de som går in först (och i synnerhet de som i utgångsläget hade stora aktieposter) gör stora vinster. De som kommer in senare riskerar däremot att förlora stora belopp om aktiekurserna i framtiden skulle uppvisa en mindre gynnsam utveckling.

Skattesparandets fördelningspolitiska effekter

Skattesparandet kan ifrågasättas även från fördelningspolitiska utgångspunkter. Förmånerna i skattesparandet överstiger vida förmånerna av annat sparande. Det är därför intressant att studera dels vilka som är med i skattesparandet, dels vilka som gynnas mest av systemet. Många människor sparar inte alls. Den främsta orsaken är självfallet att de inte har råd. Men det finns också de som frivilligt väljer att konsumera hela sin inkomst. Banksparandet är trots det utbrett. Genomsnittsspararen har ca 3 000 kr på sitt konto. Sparbanksföreningens undersökning av skattespararna visade att hälften av dessa hade banktillgodohavanden som översteg 20 000 kr. Detta bekräftar vad socialdemokraterna hävdade. Skattesparandet används endast i liten utsträckning av de breda löntagargrupperna. Det är ett system för dem som redan har pengar. Och det är ganska naturligt. Det är inte många vanliga löntagare som numera kan binda sitt sparande i fem år och ännu mindre så stora belopp som 400–600 kr./mån.

Avkastningen på de pengar som sätts in i skattesparandet är skattefri. Det innebär störst förmån för dem som har hög marginalskatt och dem som redan utnyttjat sparavdraget eller har tillräckligt stort underskott i förvärvskällan kapital. Detta är oftast en och samma grupp, höginkomsttagarna. En genomsnittlig inkomsttagare som – hypotetiskt – satte in 7 200 kr. på ett skattefondkonto under år 1981 har under perioden 1981–1986, bortsett från

skattereduktionen, ingen fördel av systemet jämfört med om han sparar på en vanlig bankräkning och varit berättigad till sparavdrag med 1 600 kr., förutsatt att familjen inte haft annat sparande. En höginkomsttagare som redan utnyttjat sparavdraget eller har tillräckligt stort underskott i förvärvskällan kapital gör däremot en vinst på drygt 5 200 kr. jämfört med om han sparar i bank. En person med genomsnittsinkomst skulle i motsvarande situation få en skattelättnad på ca 3 700 kr. I dessa exempel har förutsatts att totalavkastningen av aktierna i aktiesparfonderna är densamma som räntan på banksparande. I själva verket har avkastningen på aktierna blivit mycket större på grund av den allmänna kursuppgången.

Följande exempel belyser hur orimligt systemet kan fungera i praktiken.

Varje månad fr. o. m. januari 1982 sätts 600 kr. in i en aktiesparfond, sammanlagt 7 200 kr./år. Pengarna har lånats eller flyttats över från ett bankkonto. Skattereduktion medges direkt med 2 160 kr. Efter utgången av femte året efter sparåret kan man dessutom lyfta en skattefri avkastning på ca 6 400 kr. Avkastningen har beräknats enligt den räntesats som f. n. tillämpas för skattesparande i bank. (Men som framhållits ovan har värdet av andelarna i aktiesparfonderna i själva verket stigit mera.) Personen i fråga har alltså tjänat ca $(2\,160 + 6\,400 =)$ 8 600 kr. trots att inget nysparande skett.

Som jämförelse kan nämnas att den som under år 1982 sparar motsvarande belopp på en vanlig bankräkning och redan har utnyttjat sparavdraget under samma tid skulle få ut sammanlagt ca 1 600 kr. i ränta vid en marginalsatt på 75 %.

Den som fr. o. m. 1982 årligen sätter in $(7\,200 - 2\,160 =)$ 5 040 kr. i en aktiesparfond kan alltså år 1988 skattefritt lyfta 6 400 kr., förutom insatsen 7 200 kr. Året därpå kan han lyfta ett lika stort belopp osv. År 1988 kan de 7 200 kr. som "nysparades" år 1982 sättas in i systemet igen, år 1989 de 7 200 kr. som "nysparades" år 1983 etc. I den mån det tidigare förekommit verkligt nysparande i systemet kan man vara förvissad om att detta upphör när samma pengar kan sättas in i systemet igen med bibehållna skattelättnader. De subventioner som då behövs för att förhindra att systemet efter hand töms på sparmedel, som används för konsumtionsändamål, torde behöva bli gigantiska. Statens kostnader för systemet skulle behöva ökas ytterligare. Skattesparandet har då blivit en ren konsumtionsstimulans för de höginkomsttagare som omfattas av systemet. Kostnaderna betalas av den stora majoritet skattebetalare, främst låginkomsttagare och barnfamiljer, som inte är med i skattesparandet. Den tidpunkt då problemet aktualiseras rycker allt närmare. År 1985 kommer det att vara möjligt att lyfta de medel som sparades 1979 – det första året systemet var i full funktion.

Alternativa former för sparstimulans

Utskottet noterar i detta sammanhang att man i motion 1691 klart anger att socialdemokraterna inte är negativt inställda eller likgiltiga gentemot individuellt sparande.

Den socialdemokratiska partikongressen tog i höstas ställning för att hushållens sparande bör uppmuntras och uppdrog åt partistyrelsen att utarbeta konkreta förslag på detta område. Som villkor för stimulanser av hushållens sparande angavs att de skall vara fördelningspolitiskt rättvist utformade och främst komma den stora gruppen av småsparare till del, att de skall vara enkla och överskådliga och avse alla typer av produktivt sparande samt att de så långt möjligt skall uppmuntra ett verkligt nysparande. Vidare måste åtgärderna utformas med hänsyn till det ansträngda statsfinansiella läget.

Utskottet noterar vidare att motionärerna säger sig f. n. arbeta med att utforma ett sådant system och avser återkomma till denna fråga i annat sammanhang.

Motionärerna påminner vidare om det socialdemokratiska förslaget om att det s. k. sparavdraget skall utvidgas från 800 till 2 000 för ensamstående resp. 1 600 kr. till 4 000 kr. för makar och samtidigt göras om till en allmän sparskattereduktion om 50 %, dvs. med högst 1 000 resp. 2 000 kr. Utskottet ansluter sig till såväl de allmänna principerna för ett rättvist sparstimulerande system så som motionärerna angivit dem, som till motionärernas förslag om att utvidga sparavdraget och göra om det till en allmän sparskattereduktion.

Utskottet ansluter sig till den allmänna bedömningen som görs i motion 1691 att ansträngningarna under 1980-talet i betydande utsträckning måste inriktas på att förbättra statsfinanserna, öka det totala sparandet i samhället och tillgodose industrins behov av riskvilligt kapital. Det nuvarande skattesparandet motverkar i flera avseenden möjligheterna att uppnå dessa mål. Systemet är dessutom fördelningspolitiskt orättvist och utnyttjas i vissa fall på ett sätt som strider mot syftena med gällande lagstiftning.

Mot denna bakgrund bör skattesparandet i enlighet med yrkandet i motion 1691 avvecklas från årsskiftet 1982/83. Därvid bör insättningar som gjorts före den 1 januari 1983 berättiga till förmåner enligt nu gällande regler. Med vad utskottet nu anfört tillstyrker utskottet bifall till motion 1691 yrkande 1.

dels den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "I motion 2024" och på s. 9 slutar med "utgiftsbeskattning (B 1981:04)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser därför att motionerna 2024, 2026, 1675 och 1676 bör avstyrkas.

Fråga om vidgade skatteavdrag vid annat sparande

I en rad motioner föreslås utvidgade eller nya skatteavdrag vid sparande.

I motion 166 av Rune Torwald (c) föreslås att sparavdraget vid taxeringen höjs så att det motsvarar avkastningen på ett basbelopp. Förslaget innebär att nuvarande avdrag skulle fördubblas.

I motion 507 av Oskar Lindkvist m. fl. (s) begärs ett skattepremierat bosparande som direkt syftar till att underlätta nyinvesteringar i bostadssektorn.

I motionerna 503 av Stig Josefson m. fl. (c) och 1685 av Kjell Mattsson m. fl. (c) föreslås att avsättningen till vissa slag av sparkonton skall vara helt eller delvis avdragsgill vid beskattning. Enligt motion 1685 skall uttag få ske utan att beloppet återförs till beskattning, om sparandet används för köp av bostad.

Som utskottet anfört i det föregående pågår arbete inom det socialdemokratiska partiet på att utforma ett förslag till ett rättvist system för stimulans av hushållens sparande. I avvaktan på detta anser utskottet att den enda utvidgning av skatteavdrag vid sparande som bör genomföras är det i motion 1691 återupprepade förslaget att utvidga och göra om det nuvarande s. k. sparavdraget till en sparskattereduktion.

När det gäller motionerna 503 och 1685 konstaterar utskottet att förslagen i dessa motioner innebär ett första steg i riktning mot införande av utgiftsbeskattning. Utskottet vill inte i nuvarande läge principiellt ta avstånd från denna tanke men konstaterar att frågan f. n. utreds av utgiftsskattekommittén (B 1981:04). Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 166, 503, 507 och 1685.

2. Eric Enlund (fp), Rolf Rämgård (c), Karl-Anders Petersson (c), andre vice talmannen Thorsten Larsson (c) och Hans Lindblad (fp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av systemet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i sammanhanget peka på de möjligheter skattefondspararna har att byta mellan olika fonder för sitt nysparande. Enligt utskottets mening skulle de uppsatta målsättningarna för skattesparandet inte i högre grad komma att uppfyllas om även behållningarna från tidigare års sparande tilläts flytta mellan olika fonder. Det är också sannolikt att de administrativa problemen skulle öka av ett sådant förslag. Detsamma gäller för förslaget om att inlemma bosparande i skattesparandet. Det får ankomma på lönspardelegationen att utvärdera de hittillsvarande erfarenheterna och pröva på vilket sätt skattesparandet bör förändras. I delegationens uppdrag ingår även att lämna förslag för att stimulera att sparandet hålls kvar efter den första

femårsperioden. Utskottet är därför inte nu berett att tillstyrka yrkandena i motionerna.

3. Lars Tobisson, Bo Siegbahn och Mona S:t Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av systemet" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker de förslag som på dessa punkter framförts i motionerna 2024 och 2026 och vilka närmare motiverats i motion 2018. Genom att skapa möjligheter för spararna att under spärrtiden flytta behållningen mellan olika aktiesparfonder utan att skattereduktionen återförs skulle man uppnå ökad rörlighet och konkurrens om sparmedlen. Likaså bör man undersöka möjligheterna att ge de regler som gäller för skattefritt sparande en vidare tillämpning genom att låta sådana medel lyftas även före femårsperiodens utgång för inköp av bostad utan att premien återgår till staten.

